

Móricz Zsigmond

1879-1942

A Nyugat első nemzedékének tagja, egyik legjelentősebb prózaírója

Osváth Ernő fedezte fel

A magyar falu egyik legnagyobb szerzője

Realizmus és a naturalizmus jellemző rá

Tiszacsécsén született

Apja: Móricz Bálint

Anyja: Pallagi Erzsébet

Kisparaszti családból származik

Anyja református pap lánya

Apja vállalkozása kudarcot vallott, így Prügyre költöztek, ahol teljes szegénység várt rá

Debrecenben, Sárospatakon tanulmányok, majd Kisújszálláson érettségizett

Jogi, teológiai tanulmányok, de egyiket sem fejezte be

Újságíró lett

Felesége: Holics Eugénia (1905- házasság), Jankának nevezte

Nem volt sikeres házasság, 1925-ben felesége öngyilkos lett

Móricz Virág: Apám regénye c. mű alapján lehet hivatkozni a családra

1908 Nyugatban: Hét krajcár -> siker +Ady barátsága

Ady Móriczban a parasztság küldöttjét látta

Irodalmi pályájának szakaszai:

- 1908-1919
  - 1908-1915: Indulás időszaka
    - Sárarany c. regénye
    - Az Isten háta mögött c. regény (magyar Bóváryné sors megjelenítője)
    - Nem élhetek muzsika szó nélkül
  - 1915-1918: Hadi tudósító volt
    - Móricz kiábrándul a háborús eszméből
    - Megvilágosodás időszaka
    - Szegény emberek c. novella
  - 1919: Riportok írásával foglalkozik
- 1920-1929:
  - Válság, útkeresés időszaka:
    - Személyes válság
    - Világgazdasági válság
  - Leányfalun él
  - Nem érdemes politizálnia
  - A múlt, az ifjúság felé fordul:
    - Légy jó mindhalálig
  - Erdély trilógia:
    - Tündérkert
    - A nagy fejedelem
    - A Nap árnyéka
    - (Báthory jell., Bethlen uralkodását mutatja be.
  - Újabb téma: Dzsentrí élettörténet
    - Kivilágos kivirradtig
    - Úri muri
  - 1929: Osváth Ernő meghal
- 1929-1933: Nyugat szerkesztője Babitscsal
  - Dzsentrí témáról ír
    - Rokonok c. regény

- Másik téma: parasztság élete:
  - Barbárok c. novella
- 1933-1942:
  - Csatlakozott a népi írók mozgalmához
  - Kelet Népe c. folyóirat szerkesztője
  - Szociografikus művek írásával foglalkozik
    - A boldog ember c. regény:
      - A parasztság életét mutatja be, a munka is elegendő számukra a boldogsághoz
    - Életem regénye c. regény és szociográfia, gyermekkora világát mutatja be (Csécse, Istvándi, Prügy)
    - Árvácska c. regény:
      - Állami gondozott kislány, Littkey Erzsébet történetét mutatja be
  - Élete utolsó műve Rózsa Sándor trilógia, a 2. rész nem készült el halála miatt

Újszerű parasztábrázolása:

- Előd: Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, Tömörkény István
- Móricz parasztábrázolása újszerű, mert:
  - Személyesebb:
    - Paraszti származása miatt, megtapasztalta a paraszti sors keménységét, realitását, a nyomort, ezért felszín alatti problémáival ábrázolására is képes
  - Bemutatja a parasztok cselekedeteinek ösztönzőit
  - Naturalista vonásokat használ:
    - Nem látja idillinek a parasztok világát, szemben Mikszáthtal
  - Nem terjedős a történet, kevesebb az anekdota
  - A párbeszédes részek nagyobb szerepet kapnak
  - A történetek zárása csattanó, amihez indoklás is társul vagy logikailag, vagy érzelmileg érvel a mű zárása mellett
  - Az általánosítás szintjére emeli a történetet
  - Művei ötvözetek:
    - A kritikai realizmus és a naturalizmus ötvözete
  - Tematikai szempontból hasonlítható Adyhoz:
    - Mindketten írnak arról, hogy a parasztság között sok az elvetélt tehetség
  - A kisszerű környezet gátolja a tehetségük kibontakozását

Tragédia:

- 1909-ben írta: korai novella
- Móricz megszüntette a parasztság világának idealizált ábrázolásmódját
- Főhős: Kis János
- Gyakori név -> általánosítás
- Szegénységben él, örökös éhezés a sorsa -> vegetatív ösztönlét szintje
- Sorsa miatt bosszút szeretne állni Sarudy nagygazdán
- Ez a bosszú torz formában jelenik meg: a történet groteszk, ironikussá válik
- Szerkesztésmód:
  - Drámai sűrítésre épül
  - Másfél nap alatt bemutatja Kis János múltját, életét, halálát
- Fokozatok a műben:
  - Munka a mezőn:
    - Célja: szeretne életében egyszer jóllakni
    - Kisszerű cél || Gogol: Köpönyeg (Akakij Akakijevics)
  - Meghívás a lakodalomra:
    - Készül célja megvalósítására, nem eszik

- Lakodalom bemutatása:
  - Az étkezést és a különböző ételeket mutatja be
  - Naturalista leírás lesz a fogásokról, mert a negatívumokat részletezi:
    - pl.: zsír a húslevesben
- Tanulság:
  - Senki sem vette észre, hogy eltűnt vagy ott volt vagy élt
- Ez utal az értelmetlen életére és értelmetlen lázadására
- Tanulság az olvasó számára:
  - Nem a vegetatív ösztönlét életre kell törekedni
- Naturalisztikus rész:
  - Kis János életében egyszer nevetett, apja halálakor

Barbárok:

- 1930-as években az alaptémája Móricznak a paraszti sors bemutatása || Boldog ember c. művében is
- A paraszti sorsból a Barbárok c. művében a tragikumot emeli ki
- A történet a pusztán játszódik || Jókai Mór: Sárgarózsa c. kisregényében is a paraszti sorsot lehet megismerni, s ott is a történet helyszíne a puszta
- Jókai a tragikumot feloldotta a szerelmi háromszög bemutatása során, néprajzi elemekkel, ez Móricznál hiányzik
- Móricznál balladaszerű a történet, sűrítés, elhallgatás, utalások találhatók benne
- Barbárok: Civilizáción kívül élő emberek történetét mutatja be a mű, a mű szereplői
- Ridegpásztorok: természetben élő emberek
- A barbárok szónak a vizsgálóbíró értékítélete után lesz egy plusz jelentése (erkölcsi bírálatot takar)
- Szerkezetileg 3 egységből épül fel:
  - Első rész:
    - Hiányzik a korfestés, csak sejthetjük, hogy Móricz jelenidejéről, esetleg közelmúltjáról van szó
    - Riporter módra mutatja be a történetet, kívülről szemléli, nem azonosul a szereplőkkel
    - Téma: vagyonszerzés ősi módja, ez a rablógyilkosság
    - Nincs társadalmi különbség az elkövető és az áldozat között (Veres és Bodri juhász is ridegpásztorok)
    - A rablógyilkosság indítéka:
      - 300 birka, 2 szamar megszerzése
      - Az ürügy: a rézveretes öv
  - Második rész:
    - Téma: Bodri juhász felesége keresi a férjét, fiát, az önfeláldozó keresés a szeretetet és a hűséget igazolja
    - Több mint 1 évet ölel magába
    - Az első és a harmadik csak néhány órát
    - A mesei motívumok figyelhetők meg
    - A holttesteket a kiskutya segítségével a tett helyszínén találják meg
    - A rézveretes öv nyilvánvalóvá válik, hogy csak ürügy volt
  - Harmadik rész:
    - A vizsgálóbíró vallatása
    - Drámai feszültségű rész
    - Tájnnyelvi kifejezések jelennek meg
    - A vallatás során a parasztság babonavilágára épít
    - Veres juhász mindent bevallott, mert az gondolta, hogy az áldozat kikelt a sírjából
    - A vizsgálóbíró ítélete: barbárok

} Realista jegyek

- A mű a korfestés hiányában általános érvényű tanulságot mutat be, elítéli a mindenkori lopást, pusztítást
- Jelképes: rézveretes öv:
  - Gyilkosság ürügye, a büntetett bizonyítéka, művészi munka, a parasztok között is vannak kiemelkedő tehetségek || Hortobágy poétája